

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Ελευθερία και ευθύνη»

Συγγραφή: ΓΟΥΛΑ ΕΛΕΝΗ

Εφαρμογή: ΓΟΥΛΑ ΕΛΕΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλείαδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ελευθερία και ευθύνη

Εφαρμογή σεναρίου

Ελένη Γούλα

Δημιουργία σεναρίου

Ελένη Γούλα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Αγίων Αναργύρων

Χρονολογία

Από 04-12-2012 έως 14-01-2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

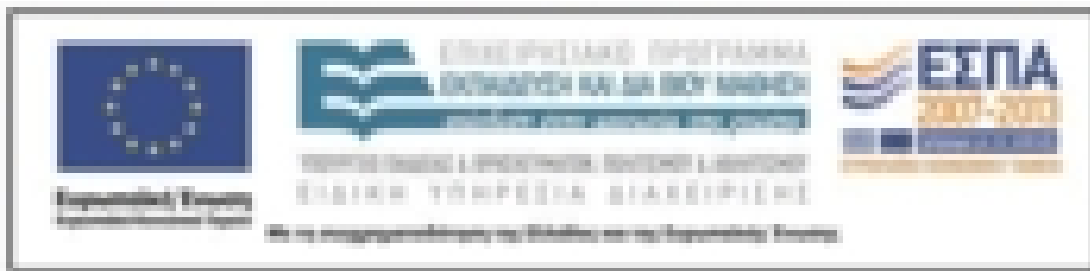
Έκφραση – Έκθεση για το Λύκειο. Θεματικοί κύκλοι: «Ο πόθος της ελευθερίας και η δύναμη της εξουσίας ή ο πόθος της εξουσίας και η δύναμη της ελευθερίας», σσ. 379-423.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία [Λύκειο]

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 9 διδακτικές ώρες

Χώρος

Αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα με δυνατότητα συσκότισης για την προβολή ταινίας.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι προϋποθέσεις που απαιτήθηκαν ήταν η γνώση της χρήσης του λογισμικού παρουσίασης από τον εκπαιδευτικό, η στοιχειώδης εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και από υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου: δυνατότητα προβολής μέσα στην τάξη, εργαστήριο πληροφορικής με ικανούς σταθμούς εργασίας για τους 27 μαθητές του τμήματος και μια αίθουσα που διαθέτει δυνατότητα συσκότισης, όπου προβλήθηκε η ταινία. Για την προβολή της ταινίας χρησιμοποιήθηκε ένας φορητός υπολογιστής, ένας βιντεοπροβολέας και μια οθόνη προβολής. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν φωτοτυπίες.

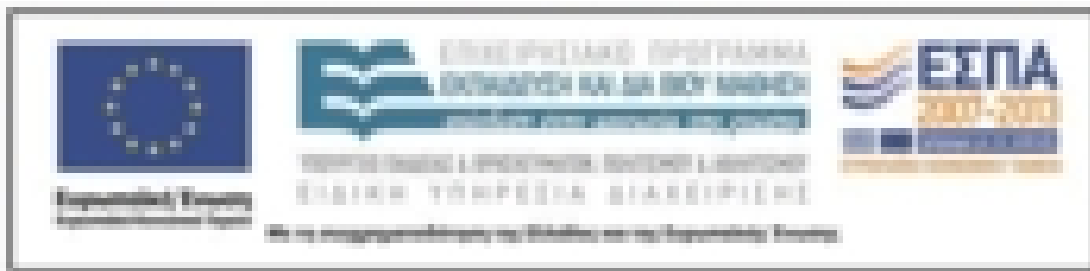
Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελένη Γούλα, Ελευθερία και Ευθύνη, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

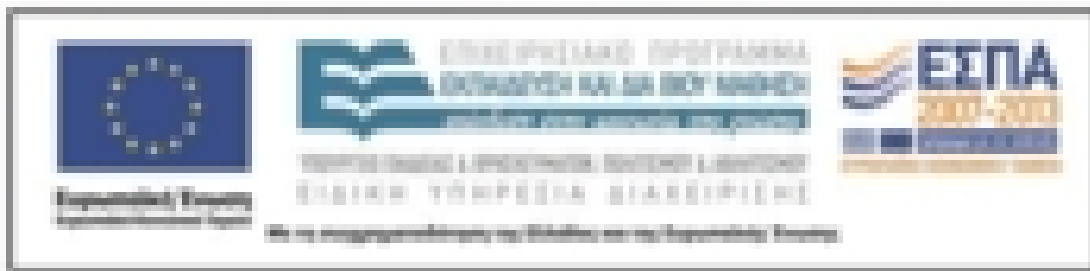
B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πεδίο προβληματισμού του σεναρίου υπήρξε η έννοια της ‘ελευθερίας’ και ο τρόπος με τον οποίο εμφανίζεται στην κοινωνική οργάνωση. Επιδιώχθηκε, δηλαδή, μέσω της διερεύνησης αυτής οι έφηβοι μαθητές να προβληματιστούν γύρω από την ατομική ευθύνη που το κάθε μέλος της κοινωνίας φέρει, καθώς επιλέγει ο/η ίδιος/-α ή ανέχεται από τους άλλους συμπεριφορές και στάσεις. Το σενάριο προσπάθησε να προσεγγίσει τις έννοιες αυτές διαθεματικά, μέσα από τα μαθήματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (δοκιμακός λόγος), των Αρχαίων Ελληνικών (απόσπασμα από την *Ιστορία* του Θουκυδίδη) και της Νεοελληνικής Γλώσσας όπου αξιοποιήθηκαν ποικίλες μορφές κειμένων (άρθρο, δοκίμιο, συνέντευξη, αποφθέγματα, εικόνες, σκίτσα, βίντεο). Στην εφαρμογή εντάχθηκε επίσης και η παρακολούθηση της κινηματογραφικής ταινίας «Το Κύμα» (2008), ενώ οι μαθητές επιπλέον ασκήθηκαν στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, τόσο ομαδικά όσο και ατομικά.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

1. Η εφαρμογή στηρίχθηκε κατ’ αρχήν στην άποψη ότι όλοι οι κλάδοι του σχολικού προγράμματος –εκτός βεβαίως και από τους ποικίλους κοινωνικοπολιτιστικούς παράγοντες– συντελούν στη διαμόρφωση των μαθητικών ταυτοτήτων, οι οποίες στη συνέχεια «καθρεφτίζονται» στο μάθημα της Γλώσσας. Το πόσο δηλαδή οι μαθητές έχουν καλλιεργήσει τις πνευματικές δυνατότητές τους, τι είδους αξίες και δεξιότητες νοητικές έχουν ενσωματώσει, αποτελεί συνάρτηση της γενικότερης κοινωνικής και πολιτιστικής ιδιαιτερότητας μέσα στην οποία μεγάλωσαν, ωστόσο καθοριστικής σημασίας είναι και το είδος της εκπαιδευτικής διαδικασίας που έχει ακολουθηθεί. Έτσι, η εξοικείωση με τη γλώσσα και τη σκέψη, η εξάσκηση στον στοχασμό, η επεξεργασία ιδεών και σκέψεων «δηλώνεται» στο μάθημα της Γλώσσας και δεν

ξεκινάει από αυτό. Αλλωστε η βιωμένη εμπειρία, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, βρίσκει τη θεωρητική της τεκμηρίωση στην αρχή της διαθεματικότητας, που «σαν ευρύτερο παιδαγωγικό παράδειγμα [...] [ε]νισχύει μορφές και τύπους γνώσης, για ολιστική κατανόηση της πραγματικότητας.» (Ματσαγγούρας 2004). Ξεκινώντας λοιπόν από τα προσδοκώμενα οφέλη της διαθεματικής αρχής και ακολουθώντας πολύ ήπιες διακλαδικές παρεμβάσεις, με το συγκεκριμένο σενάριο, προσπαθήσαμε να δείξουμε ότι τα (φιλολογικά) μαθήματα της Λογοτεχνίας και των Αρχαίων Ελληνικών συντελούν, αν όχι εξ ίσου με το μάθημα της Γλώσσας, τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό, στον προβληματισμό και στην καλλιέργεια της σκέψης των μαθητών, η οποία εκφράστηκε εν συνεχεία με προφορικό και γραπτό λόγο.

2. Χρησιμοποιώντας παράλληλα με τα παραδοσιακά κείμενα (λογοτεχνικά, άρθρο, δοκίμιο) και πολυτροπικά κείμενα (ταινία, βίντεο, σκίτσο, εικόνα), ενεργοποιώντας το ενδιαφέρον των μαθητών αλλά και αξιοποιώντας τη δυνατότητα της άμεσης πρόσβασης στην πληροφορία μέσω του διαδικτύου και των ΤΠΕ, επιχειρήθηκε να οδηγηθούν οι μαθητές να ανακαλύψουν τη νέα γνώση (ανακαλυπτική μάθηση). Πιο συγκεκριμένα και καθώς οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου, στους οποίους εφαρμόστηκε το σενάριο, έχουν ήδη ως έναν βαθμό ενσωματώσει γλωσσικούς και κοινωνικούς κώδικες σε ικανοποιητικό επίπεδο και είναι σε θέση να κατανοήσουν και να ασκήσουν κριτική σε πληθώρα κειμένων τα οποία μας κατακλύζουν, έγινε προσπάθεια να οδηγηθούν στο προστατευμένο περιβάλλον της τάξης και των συμμαθητών τους, με τη βοήθεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τη διακριτική –ενεργή ωστόσο– καθοδήγηση του δασκάλου, σε κάπως ασφαλή συμπεράσματα. Η ενεργητική αυτή διαδικασία, ενισχυμένη από την εφαρμογή, σε αυτό το στάδιο, της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, προσπάθησε να τους καλλιεργήσει την κριτική ικανότητα και να διασφαλίσει την όσο το δυνατόν σφαιρικότερη θεώρηση, καθώς μπορούσαν να αμφισβητήσουν αλλά και να επικοινωνήσουν την πληροφορία με τους συμμαθητές τους στον ήδη κοινά διαμορφωμένο κώδικα των ομηλικών. Το εκπαιδευτικό ζητούμενο λοιπόν (βλ. Π.Σ.), η διαμόρφωση δηλαδή

ταυτοτήτων με κριτικό πνεύμα, αναστοχαστική διάθεση και συνειδητά βιωμένες αντιλήψεις, ενισχύθηκε, καθώς οι μαθητές κλήθηκαν να ανακαλύψουν οι ίδιοι τις πληροφορίες, να τις αξιολογήσουν, αλλά και να τις υποβάλουν στον κοινωνικό έλεγχο της ομάδας πρώτα με τη στενή έννοια και αργότερα στην ολομέλεια της τάξης. Έτσι, έγινε προσπάθεια να οικοδομηθεί η νέα γνώση (εποικοδομισμός) πιο στέρεα, με τη συνειδητή συμμετοχή του μαθητή και όχι ερήμην του, καθιστώντας τον υπεύθυνο τόσο για την ατομική του συμπεριφορά και στάση, όσο και για τις συνέπειες της στάσης αυτής. Με τον τρόπο αυτόν πιστεύουμε ότι αναπλαισιώθηκε η γνώση της κατανόησης του κόσμου –στην εποχή της πληροφορίας– με την ενίσχυση δεξιοτήτων ανάγνωσης και ερμηνείας των πηγών, έτσι ώστε οι μαθητές να καλλιεργήσουν πνευματικές αντιστάσεις και να είναι σε θέση να αποκωδικοποιούν τα μηνύματα που τους κατακλύζουν, καθώς στην εποχή μας και μάλιστα στη Γ΄ Τάξη το ζητούμενο δεν είναι η ίδια η γνώση και η αποστήθισή της, αλλά ο μηχανισμός με τον οποίο αυτή θα αναζητηθεί με ασφάλεια και θα επιλεγεί ανάμεσα σε άλλες όψεις παραπλανητικές.

3. Η ιδιαιτερότητα της τάξης –μαθητές στο στάδιο αποφοίτησης, αρκετά ώριμοι πνευματικά αλλά ακόμη διαμορφούμενες προσωπικότητες, με την ασφυκτική όμως πιεστικότητα της προετοιμασίας για τις Πανελλήνιες Εξετάσεις– ανάγκασε την εφαρμογή να μην παρεκκλίνει σοβαρά από τα προσδοκώμενα των ίδιων των μαθητών και των γονιών τους. Έτσι, τόσο στην επιλογή κειμένων προς επεξεργασία, όσο και στην επιλογή παραγωγής λόγου, ακολουθήθηκαν οι θεσμοθετημένες ανάγκες των εξετάσεων. Ερμηνεύοντας στενά το αναλυτικό πρόγραμμα και την εξεταστέα ύλη, ο εκπαιδευτικός κλήθηκε να περιορίσει τις ελευθερίες που παρέχει η χρήση των ΤΠΕ και να ακολουθήσει στοιχεία συμπεριφοριστικής μεθόδου. Να επιβραβεύσει τη συμμετοχή και να βαθμολογήσει τη γνώση εκείνη που προσεγγίζει περισσότερο στο ζητούμενο μοντέλο των εξετάσεων. Μόνο έμμεσα μπορούμε να αξιολογήσουμε αν και κατά πόσον η ταυτότητα των μαθητών επηρεάστηκε ή αν είναι δυνατόν να επηρεαστεί (κατά τον ρόμβο της γλωσσικής εκπαίδευσης, βλ. Κουτσογιάννης 2012γ).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Στην εφαρμογή αυτή σταθμίστηκε ιδιαίτερα το γεγονός ότι αφού οι μαθητές και οι μαθήτριες της Γ΄ Λυκείου καλούνται να ασκήσουν τα εκλογικά τους δικαιώματα, αναμένεται από αυτούς να μπορούν να κατανοούν την πραγματικότητα που τους περιβάλλει. Επίσης, να είναι σε θέση να την ερμηνεύουν και να την αξιολογούν. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την έξαρση του φανατισμού ρατσιστικών αποχρώσεων μεταξύ των νέων καθορίζει τις επιλογές που οφείλει να κάνει ο καθηγητής της Γ΄ Λυκείου, ο οποίος έχει την ευκαιρία να θίξει στο μάθημα της Γλώσσας θέματα σημαντικά για τη Δημοκρατία, την Ελευθερία και άλλες τέτοιες έννοιες. Η συγκεκριμένη εφαρμογή λοιπόν επιχείρησε να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών, να τους προκαλέσει συναισθήματα και να ενεργοποιήσει την κριτική ικανότητα, σκοπεύοντας να τους οδηγήσει στη συνειδητή σκέψη. Παρόλο που ήδη κάποιοι έχουν αποκτήσει στερεότυπες αντιλήψεις, ωστόσο η κάπως διαφορετική προσέγγιση του θέματος που επιχειρήθηκε (μέσα από ομάδες, παρακολούθηση ταινίας, ατομική παρουσίαση) είχε σκοπό να ευαισθητοποιήσει τις προσλαμβάνουσες για να οδηγηθούν οι μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία (εποικοδομισμός: αμφισβήτηση της προηγούμενης γνώσης – οικοδόμηση νέας), εμπλεκόμενοι συνειδητά.
- Επίσης, αναζητώντας τη γνώση χωρίς την πιεστική καθοδήγηση του δασκάλου και χωρίς την απαίτηση για μια ακόμη ανιαρή αναπαραγωγή στο πλαίσιο μιας τυπικής και άνευρης παραγράφου, ο μαθητής επιχειρήθηκε να εμβαθύνει με πιο προσωπικό τρόπο στις πλευρές και στις οπτικές του θέματος. Επιχειρήθηκε να κεντριστεί το ενδιαφέρον –των συνήθως αδιάφορων μαθητών της Γ΄ Λυκείου– ώστε οι πληροφορίες να εμπλουτίσουν τη σκέψη και τη συμπεριφορά τους. Ζητήματα όπως η προσωπική ευθύνη του πολίτη

της δημοκρατίας, η δυνατότητα της ελεύθερης επιλογής, καθώς και τα ολέθρια αποτελέσματα της βίας, επιχειρήθηκε να ερευνηθούν περισσότερο από ό,τι γίνεται σε μια μετωπική παραδοσιακή διδασκαλία. Έτσι, το ερώτημα που γεννήθηκε σε ένα πρώτο επίπεδο με την ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου (Ζαν Πωλ Σαρτρ, «Εγκαταλειμμένος άνθρωπος») –σηματικό κάπως στο μυαλό τους– με την περαιτέρω διερεύνηση μέσα από ποικίλες πηγές και μορφές έγινε προσπάθεια να καταστεί σαφέστερο και να επιδέχεται προσωπικής απάντησης από τον μαθητή και όχι έτοιμης από τον διδάσκοντα.

- Όλος βέβαια ο προβληματισμός υπηρέτησε κυρίως τη σκοπιμότητα να αποκτήσει ή να ενισχύσει ο μαθητής απόψεις, στάσεις και συμπεριφορές τέτοιες που να προάγουν τις αρμονικές κοινωνικές σχέσεις, να συνάδουν με το δημοκρατικό πολίτευμα και να αφορούν σε προσωπικότητες που αναλαμβάνουν την προσωπική τους ευθύνη σαν συνειδητοί πολίτες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Με τη συγκεκριμένη εφαρμογή επιδιώχθηκε οι μαθητές να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, εντάσσοντας στο οπλοστάσιό τους λέξεις με ειδικό βάρος, όρους ασαφείς και ευρύτατους που μπορούν να πάρουν ποικίλες σημασίες. Η ανάγνωση των σχετικών κειμένων –κυρίως κατά την ομαδική εργασία στο εργαστήριο πληροφορικής– και η ζητούμενη επεξεργασία (θεματικό κέντρο, θεματικοί άξονες, στοιχειώδης πύκνωση του περιεχομένου) πιστεύουμε ότι «ανάγκασε» τους μαθητές να έρθουν σε επαφή με όρους, δομές και έννοιες, ενταγμένες μέσα σε φυσικό επικοινωνιακό πλαίσιο. Δεν ήταν κείμενα «κατασκευασμένα» για τις ανάγκες του μαθήματος, έτσι είχαν την ευκαιρία οι μαθητές να παρατηρήσουν σε αυτά τη φυσικότητα στη σύνταξη, το αβίαστο ύφος και την εκφραστική ποικιλία. Αυτά τα στοιχεία τους βοήθησαν στη συνέχεια να εκφράσουν σχετικές σκέψεις και ιδέες. Γιατί σε αυτήν την τάξη ένα σοβαρό πρόβλημα στο μάθημα της Έκφρασης-Έκθεσης είναι ότι οι

μαθητές υστερούν στην αφομοίωση της «φροντιστηριακά» παρεχόμενης έτοιμης γνώσης, και αυτό γίνεται φανερό κυρίως από τον τρόπο που την εκφράζουν. Με την εφαρμογή αυτή επιδιώχθηκε να προσπαθήσουν να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν, έτσι ώστε να αναγκαστούν να χρησιμοποιήσουν τον επεξεργασμένο λόγο των κειμένων άμεσα και χωρίς αγκυλώσεις. Προσπαθώντας να κάνουν σαφές ό, τι διαβάσανε, ό, τι κατάλαβαν, αναζήτησαν τις κατάλληλες λέξεις εντάσσοντάς τις μέσα στο κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον. Έτσι επεξεργάστηκαν ακόμη και οι πιο αδύναμοι μαθητές στοιχειώδες σχετικό λεξιλόγιο (συνώνυμα, αντώνυμα, ορισμός).

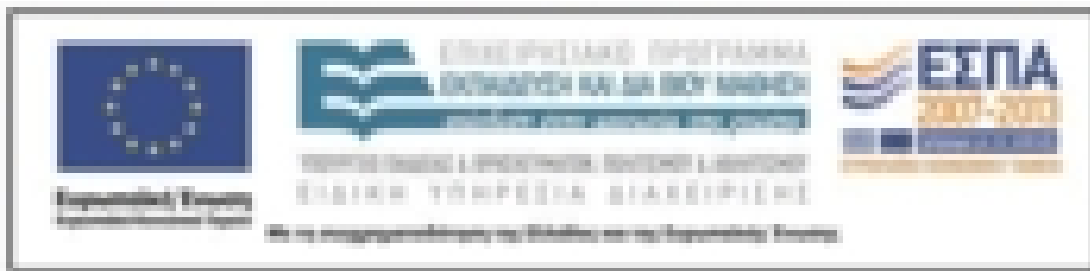
- Επιπλέον, με την επεξεργασία του αρχαίου ελληνικού κειμένου επιχειρήθηκε να ενισχυθεί η γλωσσική δεξιότητα, καθώς οι μαθητές συμπληρώνοντας το φύλλο εργασίας αναζητούσαν τα χαρακτηριστικά του δημοκρατικού πολιτεύματος με την αρχαιοελληνική πρωτότυπη διατύπωσή τους. Οι συσχετίσεις των όρων και η ετυμολογική ανάλυση προσθέτει, έστω και έμμεσα, περαιτέρω γνώσεις για τη γλώσσα στους μαθητές.
- Πέρα όμως από το λεξιλόγιο, επιχειρήθηκε να ενισχυθεί η δομή του λόγου κυρίως σε ό, τι αφορά στην οργάνωση επιχειρηματολογίας, καθώς η «τριβή» με τα κείμενα εξοικειώνει τους μαθητές με την οργάνωση του λόγου και την επιχειρηματολογία. Η προσπάθεια να αποδώσουν το νόημα και να καταγράψουν τις ιδέες, αναγκαστικά τους οδηγεί να παρακολουθήσουν την πορεία της σκέψης του συγγραφέα. Έτσι, εκτός από την τυπική και συνειδητή διεργασία επιχειρήθηκε η άτυπη και ασυνείδητη, και κυρίως όταν συνεργαζόμενοι οι μαθητές δέχθηκαν και τα μηνύματα της ομάδας.
- Επίσης, τυπικά κειμενικά χαρακτηριστικά, όπως το λεξιλόγιο και το ύφος, επιχειρήθηκε να αξιοποιηθούν κατά την επεξεργασία των κειμένων, προκειμένου οι μαθητές να αντιληφθούν νοήματα και ιδέες που υποκρύπτονται και υπονοούνται ή την πιθανή ιδεολογική στράτευση του

συγκεκριμένου κειμένου. Σε αυτό στόχευσαν άλλωστε και τα φύλλα εργασίας που ζητούν συνδυασμό λόγου και εικόνας προκειμένου να προσδιοριστεί το περιεχόμενο των εννοιών.

Γραμματισμοί

- Με τον τρόπο αυτό, την επεξεργασία του ύφους και του νοήματος, δηλαδή, κατά την εφαρμογή του σεναρίου, επιχειρήθηκε να ενισχυθεί ο κριτικός γραμματισμός των μαθητών, καθώς μέσα από την ομαδική επεξεργασία μπορούν να οδηγηθούν ασφαλέστερα στην κατανόηση των κειμένων και του κόσμου που τους περιβάλλει. Εξάλλου, η εξοικείωση των μαθητών με κείμενα που διαφέρουν μεταξύ τους (άρθρα, δοκίμια, συνέντευξη, αλλά και ταινία, βίντεο, εικόνες κλπ.) και η κριτική τους ανάγνωση είναι προαπαιτούμενο του σύγχρονου ανθρώπου. Και την εξοικείωση αυτή επιχείρησε η συγκεκριμένη εφαρμογή, με την επεξεργασία και τον σχολιασμό των σχετικών με την ενότητα πολυτροπικών κειμένων.
- Επίσης, η συγκεκριμένη εφαρμογή προσπάθησε να εξασκήσει τους μαθητές στην κατανόηση δοκιμιακών κειμένων και άρθρων, καθώς και να ενισχύσει τη δυνατότητα της επεξεργασίας τους. Ο εντοπισμός του θεματικού κέντρου και των θεματικών αξόνων ενός κειμένου, ζητούμενο όλων των τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στη Γ΄ Λυκείου καθίσταται επιτακτική ανάγκη και δεσμεύει τους στόχους του σεναρίου.
- Ακόμη, επιχειρήθηκε να εμπλουτίσουν και να σταθεροποιήσουν τις γνώσεις τους γύρω από το περιεχόμενο των όρων των οποίων τη σημασία αναζητήσαν ατομικά και ομαδικά. Επίσης, να εμπεδώσουν τις γνώσεις τους σχετικά με το πώς οργανώνεται η παράγραφος με ορισμό. Πώς να πυκνώσουν το κείμενο, πώς να διατυπώσουν με συντομία και σαφήνεια απόψεις.
- Στη συνέχεια και αφού όλοι οι μαθητές διατύπωσαν προσχεδιασμένο προφορικό (ή γραπτό) λόγο με ανάπτυξη επιχειρηματολογίας, ενισχύθηκε η

έκφραση και η οργάνωση επιχειρηματικού λόγου. Ακόμη, έγινε προσπάθεια να ενισχυθεί η δεξιότητα του κάθε μαθητή να επικοινωνεί και να συνεννοείται με τους άλλους, να μοιράζεται μαζί τους ιδέες, απόψεις, σκέψεις και επιχειρήματα. Να οργανώνει λόγο επαρκή και να διατυπώνει με ακρίβεια το περιεχόμενο της σκέψης του, καθώς επίσης και να είναι σε θέση να ανατροφοδοτείται από τη συζήτηση και να επαναδιατυπώνει, να επεξηγεί, να πυκνώνει και να αναλύει τις απόψεις του. Προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να επισημάνουμε ότι με τη συνεργασία και όχι με τη μετωπική διδασκαλία δόθηκε τους μαθητές η ευκαιρία να δοκιμαστούν καλύτερα στην αβίαστη και φυσική έκφραση, κάτι που αποτελεί και πιο σταθερό και μόνιμο εφόδιο για τη ζωή τους.

- Γενικά, με το συγκεκριμένο σενάριο παράλληλα με τον κριτικό γραμματισμό επιδιώχθηκε εξίσου να ενισχυθεί και ο σχολικός γραμματισμός που απαιτείται να κατακτηθεί στην τάξη αυτή. Με την κατακτημένη αυτή δεξιότητα οι μαθητές αυξάνουν τις πιθανότητες να επιτύχουν στις εξετάσεις, κάτι που στην πραγματικότητα είναι και το μόνο ρεαλιστικό ζητούμενο με πραγματική αξία για όλους σχεδόν τους μαθητές και τους γονείς τους.

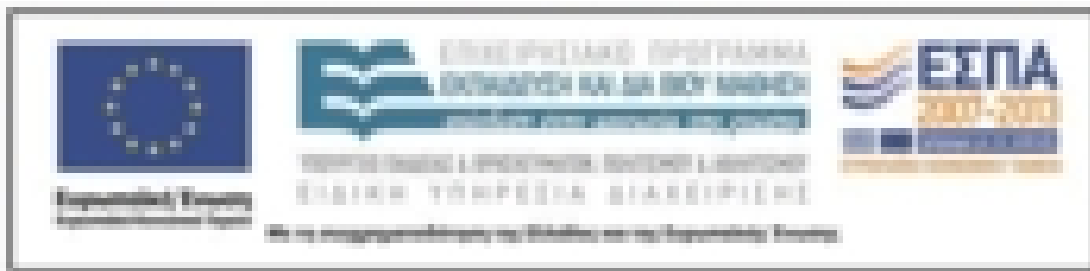
Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ιδέα για τη συγκεκριμένη εφαρμογή προήλθε από αίτημα των ίδιων των μαθητών να προσεγγίσουν σύγχρονα θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη βία και τον φασισμό, που απασχολούν τους ίδιους και στα οποία θα θέλανε να εμβαθύνουν. Η διαθεματικότητα προέκυψε επίσης από τη διχογνωμία της τάξης ανάμεσα στα τρία

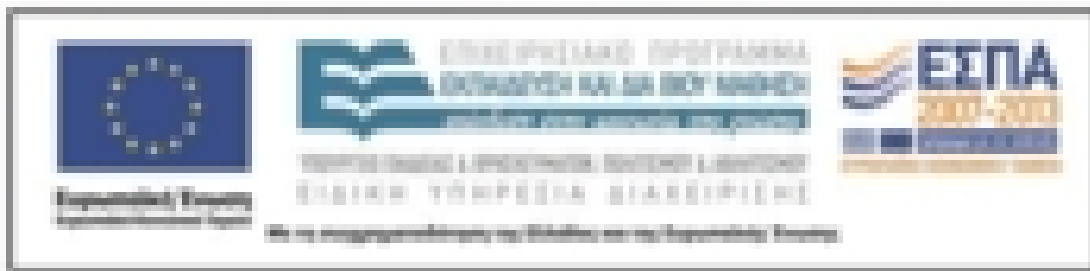
φιλολογικά μαθήματα που προσεγγίζουμε μαζί και τη δυνατότητα που έχουμε να εναλλάσσουμε τις ώρες διδασκαλίας. Κάποιοι ζητούσαν να αφιερώσουμε περισσότερες ώρες στην «έκθεση» γιατί «έκθεση δίνουμε στις Πανελλήνιες» και άλλοι ήθελαν λογοτεχνία γιατί μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα ευαισθητοποιούνται καλύτερα και «εμβαθύνουν στον προβληματισμό». Μία μαθήτρια επίσης εκθείασε τον *Επιτάφιο* και ευχήθηκε να μπορούσαμε να αντιληφθούμε στην τάξη τη σπουδαιότητα του έργου, την οποία η ίδια υποψιάστηκε από άλλες πηγές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το κείμενο του Σαρτρ περιλαμβάνεται στο σχολικό βιβλίο *Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γενικής Παιδείας* της Γ΄ Λυκείου. Επίσης, ο *Επιτάφιος* του Περικλή διδάσκεται (και συγκεκριμένα το κεφ. 37) από το πρωτότυπο αρχαίο κείμενο στην ίδια τάξη. Στη Γλώσσα οι ενότητες που αξιοποιήθηκαν είναι: «Η πειθώ» και ειδικότερα το θέμα της βίας που στο σχολικό βιβλίο *Έκφραση-Έκθεση* θίγεται με το δοκίμιο του Παπανούτσου «Το δίκαιο της πυγμής». Η έννοια της ελευθερίας θίγεται με την ομιλία του Ι. Κακριδή «Το νόημα της ελληνικής ελευθερίας» αλλά και γενικότερα οι έννοιες που πραγματεύτηκε η εφαρμογή περιλαμβάνονται στο βιβλίο του Λυκείου *Θεματικοί Κύκλοι* στην ενότητα με τον γενικό τίτλο: «Ο πόθος της ελευθερίας και η δύναμη της εξουσίας ή ο πόθος της εξουσίας και η δύναμη της ελευθερίας», σελ. 379-423. Επίσης, στη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου οι μαθητές ασκήθηκαν στην ανάπτυξη (γραπτώς) παραγράφου, δεξιότητα που αξιολογείται στην τάξη αυτή, αλλά και στην καλλιέργεια της επιχειρηματολογίας που επίσης είναι απαιτούμενο στην παραγωγή γραπτού κειμένου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Επειδή στη συγκεκριμένη τάξη –Γ΄ Λυκείου– οι μαθητές είναι δύσκολο να πειστούν για τη χρησιμότητα των πολυτροπικών κειμένων καθώς καλούνται να διαγωνιστούν σε παραδοσιακής μορφής κείμενα, προσαρμόσαμε την εφαρμογή κατάλληλα. Έτσι, κρίναμε ότι οι ΤΠΕ μπορούσαν να αξιοποιηθούν ως μέσα πρόσβασης σε πρωτότυπες

πηγές πληροφόρησης και άντλησης υλικού προς επεξεργασία: ποικιλία άρθρων, ταινίες, συνεντεύξεις κλπ. Επίσης χρήσιμη κρίθηκε η εξάσκηση στη συγγραφή κειμένου με τη βοήθεια του επεξεργαστή, καθώς έτσι δίνεται η δυνατότητα αυτοδιόρθωσης και τελειοποίησης ενός κειμένου. Στην τάξη αυτή και καθώς οι μαθητές δεν έχουν εξοικειωθεί με το εργαστήριο πληροφορικής ούτε με την ομοδοσυνεργατική μάθηση –το ίδιο και η διδάσκουσα– θεωρήσαμε ότι ήταν ουτοπικό να εξαντλήσουμε τις δυνατότητες της νέας τεχνολογίας. Η προσπάθεια ήταν μόνο να αξιοποιηθεί η τεχνολογία για τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών και όσο μπορούν να τη χειριστούν προς όφελός τους.

Κείμενα

1: *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου* Γενικής Παιδείας: Ζαν Πολ Σαρτρ, [«Ο εγκαταλειμμένος άνθρωπος»](#), σ. 411.

2: Wikipedia, λήμμα «Ελευθερία»:

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1> [13.1.2013], όπου δίνονται στοιχειώδεις προσδιορισμοί των μορφών της ελευθερίας.

3. Ευτύχης Μπλέτσας, «Ελευθερία και Ευθύνη πάνε μαζί»

<http://bletsas.gr/responsibility-freedom/> [13.1.2013]: μικρό εύληπτο άρθρο, του «γνωστού» παρουσιαστή που συσχετίζει τις έννοιες ελευθερία και ευθύνη στην εφηβική ηλικία.

4. Αποφθέγματα περί ελευθερίας:

<http://stardust30.wordpress.com/2008/11/03/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%86%CE%B8%CE%AD%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF-%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82/> [13.1.2013].

5. [Ολοκληρωτισμός]: διασκευασμένο απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του Αντώνη Σαμαράκη, 1919 – 1996. εκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, σσ. 88-92, στο: http://mpsaraki.blogspot.gr/2012_06_10_archive.html [19.1.2013]. Περιέχει απόψεις του συγγραφέα για τον ολοκληρωτισμό, που τον οδήγησαν στη συγγραφή του μυθιστορηματός του «Το Λάθος».
6. Γιάννης Ζήσης, «Ολοκληρωτισμός και αυταρχικός άνθρωπος», στο http://solon-synthesis.blogspot.gr/2012/02/blog-post_21.html [13.1.2013]. Το άρθρο καταδικάζει τον ολοκληρωτισμό, τονίζοντας όμως και τον ρόλο του ανθρώπινου χαρακτήρα στην ανάπτυξη του φαινομένου.
7. «Κορνήλιος Καστοριάδης: Είμαστε υπεύθυνοι για την ιστορία μας»: συνέντευξη του Κορνήλιου Καστοριάδη στην *Ελευθεροτυπία*, στο: <http://melittag.wordpress.com/2012/04/01/%CE%BA%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5-%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%8D%CE%B8/> [13.1.2013]. Ο Καστοριάδης υποστηρίζει ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει ουσιαστική πολιτική ζωή μετά τον 4^ο αιώνα π.Χ.
8. Βαγγέλης Κοροβίνης, «Η νεοελληνική φαυλοκρατία». Παρουσίαση του βιβλίου στη βάση δεδομένων Βιβλιονέτ: http://www.biblionet.gr/book/137784/%CE%97_%CE%BD%CE%B5%CE%BF%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%86%CE%B1%CF%85%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1 [13.1.2013].
9. Εικόνες από την Google που σχετίζονται με την έννοια της δημοκρατίας: <https://www.google.gr/search?q=δημοκρατία&hl=el&prmd=imvns&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=AYO> [13.1.2013].

10. «Δημοκρατία ίσον Ελευθερία;»: άρθρο από την ηλεκτρονική έκδοση της *Ελευθεροτυπίας*, 27/9/2010, όπου αφού εξετάζεται η σχέση των δυο εννοιών συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο περιορισμός της ελευθερίας στη δημοκρατία είναι αναπόφευκτος.

<http://dialogoi.enet.gr/post/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1-%CE%AF%CF%83%CE%BF%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1> [13.1.2013].

11: [Τι είναι η Δημοκρατία; Ο Ν. Πανάγος μιλά στον Ο. Ressler](#) (συνέντευξη) [πηγή: Youtube] [13.1.2013]. Στο βίντεο γίνεται λόγος για την «περιεκτική δημοκρατία».

12. Αποφθέγματα για τη βία από τη Wikipedia:

<http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%92%CE%AF%CE%B1> [13.1.2013].

13: Εικόνες από τη Wikipedia σχετικά με τη «βία στην τέχνη»:

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Violence_in_art [13.1.2013].

14: Μήνυμα Μπαν Κι-Μουν: «Η οικονομική κρίση τροφοδοτεί την ξενοφοβία και άλλες μορφές επικίνδυνων και φονικών διακρίσεων», http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26928:2-2012-&catid=4:latest-news&Itemid=18 [13.1.2013].

15. Wikipedia, λήμμα «Το Τρίτο Κύμα»:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF_%CE%A4%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%BF_%CE%9A%CF%8D%CE%BC%CE%B1 [13.1.2013]. Περιγράφεται το πείραμα του καθηγητή της ιστορίας στην Καλιφόρνια, στο οποίο βασίστηκε η υπόθεση της ταινίας *Το Κύμα*.

16. Κριτική στην εφ. *Καθημερινή* για την ταινία «Το Κύμα»:

http://trans.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_qsitel_1_10/11/2008_255496

[13.1.2013]. Παρατίθενται δύο κριτικές για την ταινία.

17. [Θουκυδίδη Περικλέους Επιτάφιος](#), βιβλίο Β, κεφ. 37.

18. «Το Κύμα», Ντένις Γκένσελ [σκηνοθέτης], 2008.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η διδακτική ώρα

1^η φάση: στην τάξη

Οι μαθητές έχουν ενημερωθεί από προηγούμενα μαθήματα για το σενάριο που πρόκειται να εφαρμόσουμε, όταν προγραμματίζαμε τα διαγωνίσματα του τετραμήνου καθώς και το μάθημα που θα επιλέξει η φοιτήτρια να διδάξει στην τάξη. Είναι παρούσα και η φοιτήτρια, καθώς οι παρακολουθήσεις των φοιτητών εντάσσονται στο πλαίσιο των «μεντόρων» που εφαρμόζει το Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο σε συνεργασία με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στο πρώτο δεκάλεπτο ολοκληρώνουμε την προηγούμενη ενότητα για τον ποιητή Μίλτο Σαχτούρη και στη συνέχεια ζητείται από τους μαθητές να ανοίξουν τα βιβλία τους και να διαβάσουμε το κείμενο του Σαρτρ. Δίνονται λίγες εισαγωγικές διευκρινίσεις, ενώ ανοίγω το λογισμικό παρουσίασης στη δεύτερη διαφάνεια του αρχείου «Ζαν Πολ Σαρτρ» (διαθέσιμο στο Συνοδευτικό Υλικό): ο Σαρτρ, η Μποβουάρ και ο Τσε Γκεβέρα.

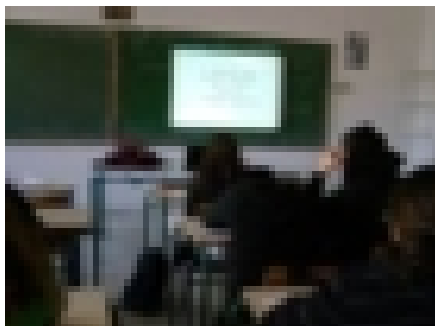
Διαβάζουμε το κείμενο –δυο μαθήτριες εκ περιτροπής– και όταν τελειώνουμε την ανάγνωση τίθεται η αόριστη ερώτηση: «τι συμβαίνει στο κείμενο;». Δίνεται επίσης η αόριστη απάντηση: «ένας μπερδεμένος νέος δεν ξέρει τι να αποφασίσει». Ερωτώνται πιο συγκεκριμένα να αφηγηθούν το μπερδεμα, αλλά διαπιστώνω ότι δυσκολεύονται κάπως. Χρησιμοποιώ τη δική μου εικονογραφημένη αφήγηση και τονίζω τα σημεία με κάπως δραματικό τρόπο.

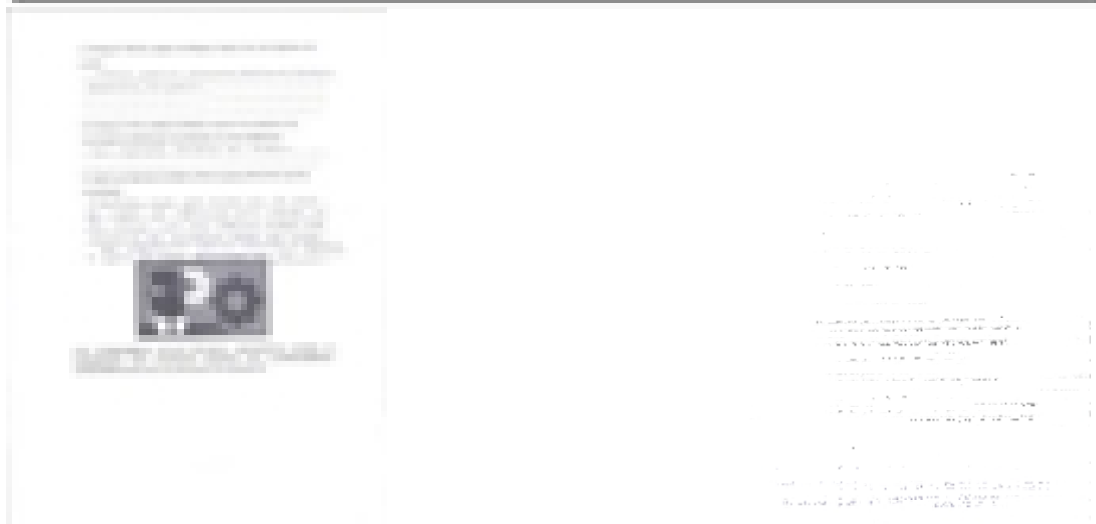
Όταν τελειώνουν οι διαφάνειες, τους δίνω να συμπληρώσουν τα [φύλλα εργασίας](#). Δεν είναι πολύ ενθουσιασμένοι αλλά δε φέρνουν ιδιαίτερες αντιρρήσεις. Εξηγώ επίσης ότι το κείμενο του Σαρτρ το χρησιμοποιούμε σαν ένασμα για τη συζήτηση που θα επακολουθήσει. Πριν ολοκληρώσουν όλοι τις απαντήσεις, μια μαθήτρια σταματάει λίγο να γράφει και κάνει κάποιο σχόλιο του τύπου: «ο ήρωας δεν

ήταν ελεύθερος πάντως...». Το σχόλιο αυτό πυροδοτεί μια πολύ ζωνρή συζήτηση ανάμεσα στους μαθητές, όπου οι απόψεις δίστανται: άλλοι υποστηρίζουν ότι κανείς δεν είναι ελεύθερος γιατί δεσμευόμαστε όλοι από τον τρόπο που μεγαλώσαμε, από το πώς δηλαδή ενσωματώσαμε τις αξίες και τα «πρέπει» των γονιών, της κοινωνίας κλπ., ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι ναι μεν υπάρχουν οι επιρροές, αλλά ο καθένας αποφασίζει μόνος του και είναι υπεύθυνος για τις αποφάσεις του. Σχετικά με το κείμενο διατυπώθηκε η άποψη, επίσης από μαθήτρια, ότι «για μένα σε ανάλογη περίπτωση δε θα υφίσταται δίλημμα. Θα πήγαινα να πολεμήσω».

Μας διέκοψε το κουδούνι, ενώ οι μαθητές θέλανε να πούνε τις απόψεις τους και μάλιστα ένας απαίτησε να συνεχίσουμε την ίδια κουβέντα στο επόμενο μάθημα. Η φοιτήτρια, που είχε παρακολουθήσει και άλλες δυο ώρες προηγουμένως μαθήματα Λογοτεχνίας, ήταν πολύ ενθουσιώδης. «Πολύ ωραίο το μάθημα αυτήν τη φορά! Μου άρεσε πολύ!»

Ένα συμπληρωμένο φύλλο εργασίας και φωτογραφίες από την 1^η φάση.

2^η & 3^η διδακτική ώρα

[μία δική μου ώρα και μία ώρα που έχω εξασφαλίσει από το μάθημα της Κοινωνιολογίας].

2^η φάση: στο εργαστήριο Πληροφορικής

Υποδέχομαι τους μαθητές στο εργαστήριο πληροφορικής όπου έχω προετοιμάσει δώδεκα σταθμούς εργασίας. Στον κάθε σταθμό υπάρχει φωτοτυπία με το [φύλλο εργασίας](#) και τη [φόρμα καταγραφής](#). Τα ονόματα των μαθητών βρίσκονται γραμμένα πάνω στα φύλλα εργασίας. Είναι κατά αλφαβητική σειρά. Κάποιοι μαθητές λείπουν, έτσι μερικές ομάδες έχουν τέσσερα και άλλες πέντε μέλη. Αρχίζουν να εργάζονται. Δε δείχνουν μεγάλο ενθουσιασμό. Κάποιοι ψάχνουν στο διαδίκτυο παιχνίδια, φωτογραφίες και τέτοια. Προσπαθώ να τους βάλω στο παιχνίδι της ομαδοσυνεργατικής – όχι τόσο εξοικειωμένη και η ίδια. Ένας μαθητής αρνήθηκε να συμμετάσχει ως το τέλος. Είπε ότι δεν τον ενδιαφέρει. Διάβαζε κάποιο μάθημα. Ο συγκεκριμένος, από ό, τι κατάλαβα, ήταν δυσαρεστημένος με την ομάδα στην οποία έτυχε. Δεν επέμεινα, περίμενα μήπως αλλάξει γνώμη από μόνος του, αλλά ως το τέλος παρέμεινε αμέτοχος. Κάποιοι άλλοι μαθητές επίσης (1^η ομάδα) δε

συνεργάστηκαν αποτελεσματικά, αφού ως το τέλος δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν και να μου παραδώσουν παρά μια μικρή παράγραφο. Έμεινε στον υπολογιστή, μου είπαν όταν αναζήτησα το υπόλοιπο μέρος της εργασίας τους την επόμενη ώρα. Μέσα στην εβδομάδα, όμως, όταν έκανα τη σύνθεση δεν το είχα για να το περιλάβω. Οι περιστάσεις εξελίχθηκαν έτσι –η εβδομάδα της κατάληψης μας κράτησε μακριά από το σχολείο– ώστε όταν επιστρέψαμε και έγινε η παρουσίαση στην τάξη τους δεν είχε καταστεί δυνατόν να ανακαλύψω τα αποθηκευμένα αρχεία στον υπολογιστή. Τελικά, η εργασία ενσωματώθηκε εκ των υστέρων από μένα στο αρχείο παρουσίασης που παραθέτω στο Συνοδευτικό Υλικό, αλλά περιλήφθηκε κανονικά στο τρισέλιδο που δόθηκε στους μαθητές (βλ. 6^η φάση). Οι υπόλοιπες ομάδες εργάστηκαν νομίζω ικανοποιητικά. Ακόμη και η 6^η ομάδα που είχε να παρουσιάσει την ταινία, ενώ στην αρχή δεν έβρισκε κανένα ενδιαφέρον και δεν καταλάβαινε το νόημα όλης της προσπάθειας, στο τέλος πείστηκε και ετοίμασε την εισαγωγή μένοντας στο εργαστήριο και μετά το τέλος του διώρου για να την ολοκληρώσει.

4^η διδακτική ώρα

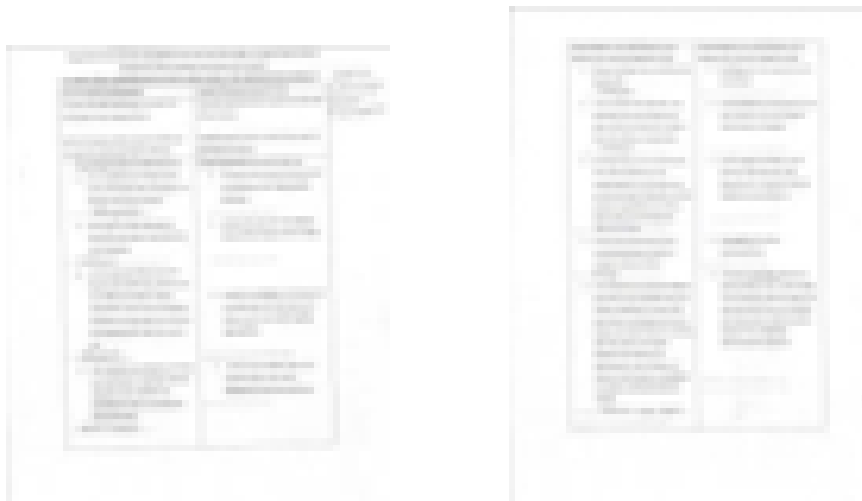
3^η φάση: Αρχαία Ελληνικά

Η συγκεκριμένη μέρα επίσης ήταν επεισοδιακή, καθώς για να δώσω την επέκταση στην εξέλιξη του δημοκρατικού πολιτεύματος, που είχα σχεδιάσει, χρειαζόμουν τον βιντεοπροβολέα, ο οποίος δυστυχώς βρισκόταν κλειδωμένος στο γραφείο του διευθυντή. Ο διευθυντής, που συνήθως έρχεται μισή ώρα τουλάχιστον νωρίτερα –γι’ αυτό δεν είχα σκεφτεί εναλλακτικές λύσεις με ψυχραιμία– εκείνο το πρωί είχε καθυστερήσει. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, επειδή το μάθημα ήταν την πρώτη ώρα, να αγκωθώ πολύ και να μην μπορώ να προσαρμοστώ στα καινούρια δεδομένα. Η λύση ήταν βέβαια απλούστατη, καθώς το σχολείο διαθέτει αίθουσα με διαδραστικό πίνακα, ο οποίος υποκαθιστά φυσικά τον βιντεοπροβολέα, αλλά χρειάστηκε η νηφάλια σκέψη της μαθηματικού για να τη δώσει. Το μάθημα έγινε, οι μαθητές ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά αλλά είχε χαθεί πολύτιμος χρόνος. Έτσι δεν έμεινα –εγώ τουλάχιστον– ικανοποιημένη, καθώς δεν αξιοποιήθηκε όσο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το αρχαίο κείμενο. Πάντως, ένα σημείο με έκανε να πιστεύω ότι η σκηνοθεσία της διδασκαλίας ήταν αποτελεσματική, καθώς η μαθήτριά που είχε εκφράσει την άποψή της για τον *Επιτάφιο* πριν αρχίσει το σενάριο –ήταν ένα από τα κίνητρα που ενεργοποίησαν τη συγκεκριμένη πρόταση στο μυαλό μου– όταν διάβασε το μεταφρασμένο απόσπασμα και αποκαλύφθηκε η ταυτότητα του κειμένου, σχολίασε με ενδιαφέρον. «Θουκυδίδης είναι!».

Η σκηνοθεσία λοιπόν ήταν η εξής: μπαίνουν οι μαθητές στην τάξη και βρίσκουν στα θρανία τους σε ένα χαρτί φωτοτυπίας μεταφρασμένο το κεφάλαιο 37 από τον *Επιτάφιο* του Θουκυδίδη, χωρίς κανένα διακριτικό. Όταν κάθονται στα θρανία τους ζητείται να το διαβάσουν και να διακρίνουν το θέμα καθώς και τα κύρια σημεία. Επίσης τους ζητείται να καταλάβουν ποιος έχει γράψει αυτό το κείμενο. Στη συγκεκριμένη τάξη αυτό έγινε αρκετά αποτελεσματικά. Όλοι διάβασαν σιωπηλά το κείμενο και μόνο λίγοι κατάλαβαν ότι πρόκειται για τον *Επιτάφιο*. Στη συνέχεια δόθηκε το [φύλλο εργασίας](#), δομημένο ως εξής: αριστερά ήταν το αρχαίο κείμενο και δεξιά η μετάφραση, ενώ αφήνονταν κενά με ερωτήσεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά του πολιτεύματος και τα αποτελέσματά του στις σχέσεις των πολιτών. Εξομαλύνθηκε στοιχειωδώς το αρχαίο κείμενο και συμπληρώθηκε το φύλλο εργασίας χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Ο σχολιασμός περιορίστηκε, λόγω χρόνου κυρίως, στην τελευταία παράγραφο, όπου ο Θουκυδίδης δηλώνει προς έκπληξη όλων «τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν», ενώ παράλληλα με το αρχείο παρουσίασης (διαθέσιμο στο Συνοδευτικό Υλικό, αρχείο «Δημοκρατία») δόθηκαν απαραίτητες ιστορικές πληροφορίες.

Τα 10-15 τελευταία λεπτά της μικρής πρώτης ώρας (τους κράτησα και στο διάλειμμα) τα αφιέρωσα στο να προβάλω μερικούς σταθμούς στην εξέλιξη του δημοκρατικού πολιτεύματος καθώς και μια συνέντευξη για την «περικεκτική Δημοκρατία», [[Τι είναι η Δημοκρατία; Ο Ν. Πανάγος μιλά στον Ο. Ressler](#)], επειδή θεώρησα ότι είναι ένα κεφάλαιο που ενισχύει τον προβληματισμό τους για το πολιτικό αυτό σύστημα. Νομίζω ότι οι μαθητές υποψιάστηκαν τη διαφορά του πολιτεύματος που περιγράφει ο Περικλής από τη σύγχρονη αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Ωστόσο, καθώς βιαζόμουνα να προλάβω να αναπτυχθεί έστω κάποιος προβληματισμός γύρω από το θέμα, μερικοί μαθητές δεν κατάλαβαν και δε συμπλήρωσαν το φύλλο εργασίας.

5^η & 6^η διδακτική ώρα

[μία δική μου και μία που εξασφάλισα από το μάθημα της Ιστορίας]

4^η φάση: προβολή ταινίας

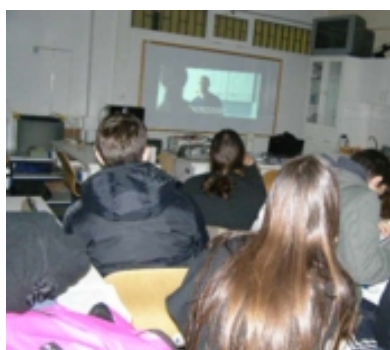
Αυτή η φάση ήταν πολυαναμενόμενη από όλους τους μαθητές. Συχνά μέσα στην εβδομάδα με ρωτούσαν πότε τελικά θα γίνει, αν θα γίνει, μήπως δε βρήκα την ταινία και τέτοια. Την προηγούμενη μέρα, μαζί με έναν πρόθυμο μαθητή που βοηθάει με τα τεχνικά ζητήματα, εξασφάλισαμε την αίθουσα της Φυσικής, ελέγξαμε τα μηχανήματα, δοκιμάσαμε τη σκίαση και σιγουρευτήκαμε ότι θα δουλέψει το σύστημα. Στο σπίτι μου πέρασα την ταινία –και τους υπότιτλους, παρόλη τη

δυσκολία– και στον σκληρό δίσκο του φορητού υπολογιστή και στο στικάκι για να είμαι σίγουρη, εκτύπωσα ελαφρώς διορθωμένο το «πρόγραμμα» (διαθέσιμο στο Συνοδευτικό Υλικό) που είχε ετοιμάσει η 6^η ομάδα στο εργαστήριο πληροφορικής και πήγα στο σχολείο.

Ειδοποιήθηκαν όλοι την 5^η ώρα να είναι στην αίθουσα της Φυσικής και αρχίσαμε να συνδέουμε τα μηχανήματα. «Δεν πιστεύω να μην παίζει κυρία!», μπήκε φουριόζα μια μαθήτρια με αγωνία. Και πράγματι, το καλώδιο του βιντεοπροβολέα που ήταν εγκατεστημένος στο εργαστήριο δεν ταίριαζε με τον δικό μου φορητό υπολογιστή – αυτό δεν το είχαμε δοκιμάσει. Ο υπολογιστής του εργαστηρίου δεν έπαιζε τους υπότιτλους – παρόλη την επέμβαση της «ειδικής» στο θέμα μαθήτριας. Εδώ ωστόσο δούλεψε το μυαλό μου και φέραμε τον άλλον βιντεοπροβολέα από το γραφείο, έτσι η ταινία άρχισε να παίζει – με μια πεντάλεπτη ή δεκάλεπτη περίπου καθυστέρηση, σημαντική βέβαια καθώς η ταινία είναι 101 λεπτά και είχαν υπολογιστεί ακριβώς δύο διδακτικές ώρες μαζί με τα διαλείμματα.

Τα παιδιά πάντως καθηλώθηκαν και χάρηκαν πολύ την εμπειρία. Οι δυο φωτογραφίες που παραθέτω ενδεικτικά δείχνουν έναν μαθητή –αυτόν που δεν είχε συμμετάσχει στη δραστηριότητα του εργαστηρίου πληροφορικής– ο οποίος ενώ αρχικά κάτι έγγραφε, με πόση προσοχή μετά παρακολουθεί. Και τα [φύλλα εργασίας](#) δείχνουνε επίσης τον ενθουσιασμό τους. Όλοι γράψανε ότι τους άρεσε η ταινία πολύ έως πάρα πολύ. Κανείς λιγότερο. Εδώ παραθέτω μόνο ένα ενδεικτικά.

7^η διδακτική ώρα

5^η φάση: παρουσίαση ομαδικών εργασιών

Τα απρόοπτα γεγονότα που συνέβησαν στο μεταξύ στο σχολείο μας και η απόφαση των μαθητών να κάνουν κατάληψη τίναξαν στον αέρα όχι μόνο το σενάριο αλλά και τα διαγωνίσματα και όλη την καλή μας διάθεση. Έτσι, ενώ τη Δευτέρα 17-12-2012 είχα ετοιμαστεί για παρουσίαση των εργασιών και συζήτηση των θεμάτων που ανακύπτουν από την ταινία κυρίως, τίποτα από αυτά δεν έγινε, μόνο όλα συμπίεστηκαν για μετά τις γιορτές. Η παρουσίαση τελικά έγινε βιαστικά μέσα σε μία ώρα την Τρίτη 08-01-2013, με δυσκολία –είχα κλεισμένο λαιμό– με τη βοήθεια του λογισμικού παρουσίασης όπου είχαν ενσωματωθεί οι εργασίες των ομάδων (διαθέσιμο στο Συνοδευτικό Υλικό).

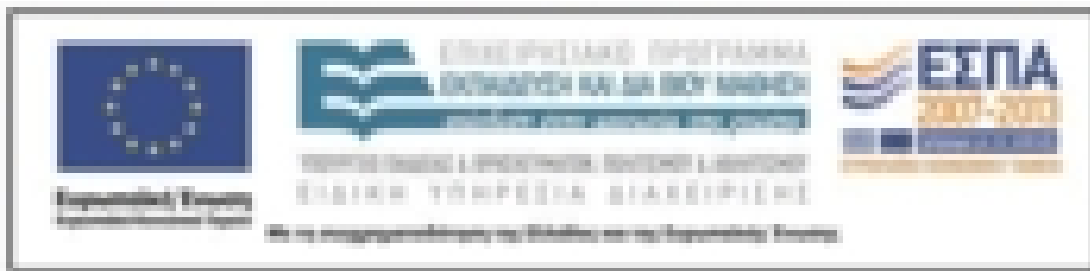

8^η & 9^η διδακτική ώρα

6^η φάση: παραγωγή κειμένου

Αυτήν τη φορά τα πράγματα πήγαν καλύτερα. Όλοι οι μαθητές είχαν πάρει για να μελετήσουν το (συμπληρωμένο) τρισέλιδο με τις ομαδικές εργασίες που δημιούργησαν στο εργαστήριο (διαθέσιμο στο Συνοδευτικό Υλικό) και είχα επιμείνει να ετοιμάσουν μια εισήγηση ο καθένας, όπως είχε σχεδιαστεί στο σενάριο. Ωστόσο, το πρωινό της Δευτέρας διαπίστωσα με λύπη μου ότι προετοιμασία δεν είχε γίνει. Παρόλα αυτά μοίρασα τα [φύλλα εργασίας – αξιολόγησης](#) και πρώτη παρουσίασα τη δική μου εισήγηση για να τους δείξω περίπου το πλαίσιο – έτσι σκέφτηκα. Τους είπα να σκεφτούν και οι ίδιοι κάτι, έγραψα και στον πίνακα τις ενότητες - θέματα και τους παρότρυνα να δοκιμάσουν μέσα στον χρόνο. Πρόθυμα ανταποκρίθηκε ένας μαθητής αρχικά, που μίλησε άριστα για τρία λεπτά γύρω από τα πολιτεύματα. Με ενθάρρυνση και προσπάθεια σηκώθηκαν και είπαν τις απόψεις τους και άλλοι μαθητές. Και οι δυο ώρες αφιερώθηκαν σε αυτήν την εργασία. Αν είχαμε κι άλλο χρόνο θα έπαιρναν και οι υπόλοιποι, πιστεύω, τον λόγο. Παρατήρησα μάλιστα ότι προς το τέλος, όταν κατάλαβαν ότι δε θα προλάβαιναν να μιλήσουν, μερικοί, που είχαν αρνηθεί όταν ήταν η σειρά τους, ανυπομονούσαν. Πάντως, ένας από αυτούς που διεκδίκησαν να σηκώνουν τα χαρτόνια και να κρατούν τον χρόνο –κόκκινο για τα δύο λεπτά, μπλε για τη λήξη που αποφασίστηκε να είναι τα τρία λεπτά– ζήτησε να σχολιάσει το «σημερινό μάθημα» και είπε ότι ήταν αλλιώτικο, είχε ενδιαφέρον και δεν ήταν ακριβώς μάθημα. Επίσης, μια μαθήτρια, η οποία είχε προτείνει να δούμε και τη συγκεκριμένη ταινία, ήρθε στο τέλος και μου είπε «είδατε που μιλήσαμε τελικά κυρία...».

Μένοντας σε αυτήν τη φράση και συνεκτιμώντας το καλό κλίμα που έχει δημιουργηθεί στο μεταξύ μέσα στην τάξη, συμπεραίνω ότι η «εμπλοκή» των μαθητών στο σενάριο ως έναν βαθμό συντελέστηκε. Δηλαδή ο αρχικός στόχος που ήταν η ανάληψη ευθύνης και η αναγνώριση της σημασίας αυτής της διαδικασίας έγινε συνειδητός, τουλάχιστον από πολλούς μαθητές. Η επίτευξη των γλωσσικών

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[Κοινό για όλους τους μαθητές]

1^η Φάση

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

.....

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

1^ο ΚΕΙΜΕΝΟ: Ζαν Πολ Σαρτρ, «Ο εγκαταλειμμένος άνθρωπος». Σχ. βιβλίο, σ. 411.

1. Η ιδέα που παρουσιάζεται στο κείμενο του Σαρτρ, ότι δηλαδή ο κάθε άνθρωπος είναι «καταδικασμένος» να είναι ελεύθερος, τι εντύπωση σας προξενεί; (κυκλώστε αυτό που πλησιάζει περισσότερο την εντύπωσή σας)
 - Με αφήνει αδιάφορο/η
 - Μου φαίνεται ενδιαφέρουσα
 - Διαφωνώ απολύτως
 - Συμφωνώ
 - Θα ήθελα να τη σκεφτώ περισσότερο
 - Δε γνωρίζω/ δεν απαντώ
2. Από τις παρακάτω προσπάθειες ορισμού της ελευθερίας σημειώστε αυτές που σας φαίνονται ότι πλησιάζουν πιο πολύ την αλήθεια
 - Ελευθερία είναι η έλλειψη κάθε μορφής καταναγκασμού
 - Ελευθερία είναι να κάνει κανείς ό,τι θέλει
 - Ελευθερία είναι να κάνει κανείς ό,τι πρέπει

- Ελευθερία δεν υπάρχει. Είμαστε όλοι υποταγμένοι σε καταναγκασμούς εξωτερικούς και εσωτερικούς
- Μόνο την εσωτερική ελευθερία μπορεί ο άνθρωπος να διεκδικήσει αποτελεσματικά. Ακόμη και στη φυλακή μπορεί να είναι κάποιος ελεύθερος.
- Η ελευθερία καταχτιέται δε χαρίζεται
-
.....(δοκιμάστε έναν δικό σας ορισμό)

3. Υπάρχουν πολλές μορφές ελευθερίας. Γράψτε όσες σας έρχονται στο μυαλό:

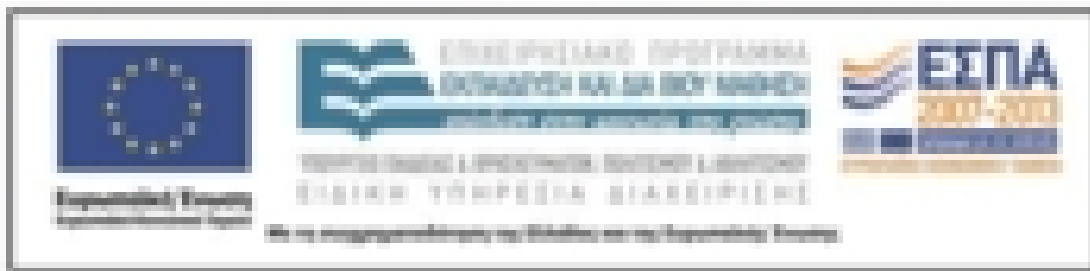
.....
.....
.....
.....
.....

4. Ο Σαρτρ σε ποια μορφή ελευθερίας νομίζετε ότι αναφέρεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα της διάλεξής του, που διαβάσαμε;

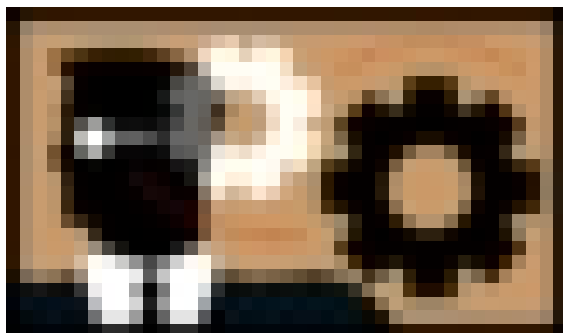
.....
.....
.....

5. Γράψτε μια πρόταση (οτιδήποτε θέλετε) χρησιμοποιώντας τη λέξη «ελευθερία»:

.....
.....
.....

.....
.....

ΣΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΚΥΡΙΩΣ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ. ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ «ΣΩΣΤΕΣ» ΚΑΙ «ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ» ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ [εκτός από την απάντηση στην ερώτηση 4].

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Τίτλος σεναρίου: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 1^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. ΟΡΙΣΜΟΣ-ΜΟΡΦΕΣ [ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και επισκεφθείτε τη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα» <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και αναζητήστε την έννοια της ‘ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ’ στα λεξικά.
- Επισκεφθείτε τη *Βικιπαίδεια* και μελετήστε το λήμμα το σχετικό με την Ελευθερία.
<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1>
- Γράψτε ένα σύντομο κείμενο 1-2 παραγράφων πυκνώνοντας το άρθρο, όπου να αναφέρεται ο ορισμός της έννοιας ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και οι μορφές της.
- Επισκεφθείτε την παρακάτω ιστοσελίδα στην οποία θα βρείτε αποφθέγματα <http://stardust30.wordpress.com/2008/11/03/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%86%CE%B8%CE%AD%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF-%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82/> και επιλέξτε κάποια αποφθέγματα που να σχολιάζουν μία ή περισσότερες μορφές της ελευθερίας. Αντιγράψτε τα αποφθέγματα και επικολλήστε τα στο κείμενό σας.
- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.

- Βοηθητικά: <http://bletsas.gr/responsibility-freedom/> (Ευτύχης Μπλέτσας: «Ελευθερία και Ευθύνη πάνε μαζί»).
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Τίτλος σεναρίου: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 2^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ–ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ [ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και μεταβείτε στη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας, που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και αναζητήστε την έννοια του «ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΥ» στα λεξικά.
- Επισκεφθείτε το προσωπικό ιστολόγιο http://mpsaraki.blogspot.gr/2012_06_10_archive.html και διαβάστε στο κείμενο 2 (διασκευασμένο απόσπασμα από τη βιογραφία του Αντώνη Σαμαράκη) τις διευκρινίσεις που παρατίθενται για την έννοια του ολοκληρωτισμού.
- Επισκεφθείτε επίσης τον προσωπικό ιστοχώρο: http://solon-synthesis.blogspot.gr/2012/02/blog-post_21.html και διαβάστε το άρθρο που δημοσιεύεται για τον αυταρχικό άνθρωπο και τη σχέση του με τον ολοκληρωτισμό.
- Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε: το τραγούδι (Φώντας Λάδης, Μικρούτσικος, Δημητριάδη): «Φασισμός» <http://erodotos.wordpress.com/2011/08/01/fasismos-dimitriadi/>.
- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΥ.

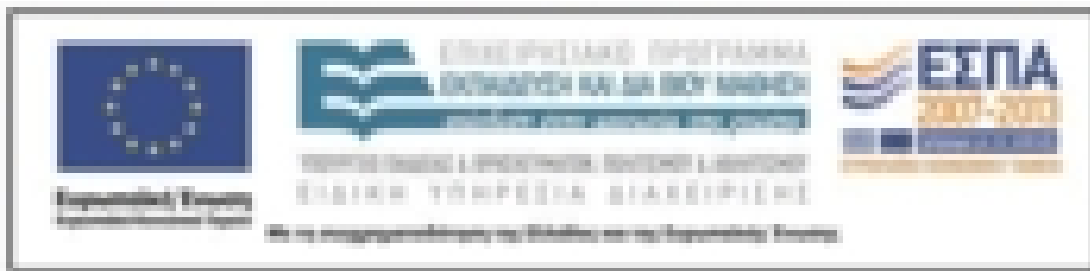
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Τίτλος σεναρίου: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 3^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ–ΦΑΥΛΟΚΡΑΤΙΑ [ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και μεταβείτε στη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και αναζητήστε την έννοια της «ΦΑΥΛΟΚΡΑΤΙΑΣ» στα λεξικά.
- Επισκεφθείτε την προσωπική ιστοσελίδα <http://melittag.wordpress.com/2012/04/01/%CE%BA%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5-%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%8D%CE%B8/>, όπου παρατίθεται το απόσπασμα από συνέντευξη του Κορνήλιου Καστοριάδη. Μελετήστε προσεκτικά τις απόψεις που διατυπώνονται στη συνέντευξη και καταγράψτε περιληπτικά τα κύρια σημεία.
- Επισκεφθείτε τη σελίδα της Βιβλιονέτ http://www.biblionet.gr/book/137784/%CE%97_%CE%BD%CE%B5%CE%BF%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%86%CE%B1%CF%85%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1 και διαβάστε την καταχώριση

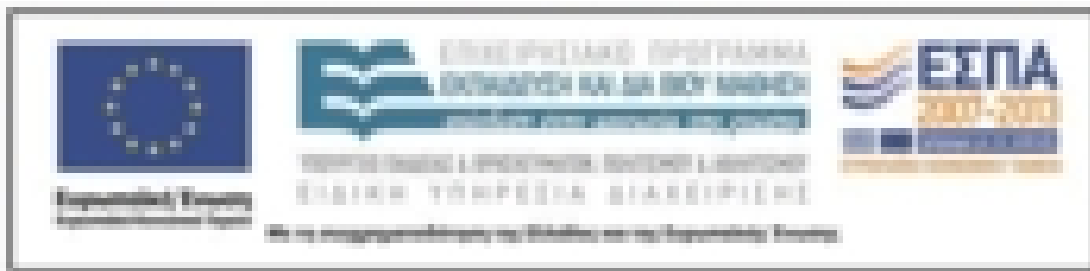

για το βιβλίο του Βαγγέλη Κοροβίνη καθώς και τα άρθρα που παρατίθενται ως σύνδεσμοι (προαιρετικά).

- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΑΥΛΟΚΡΑΤΙΑΣ.

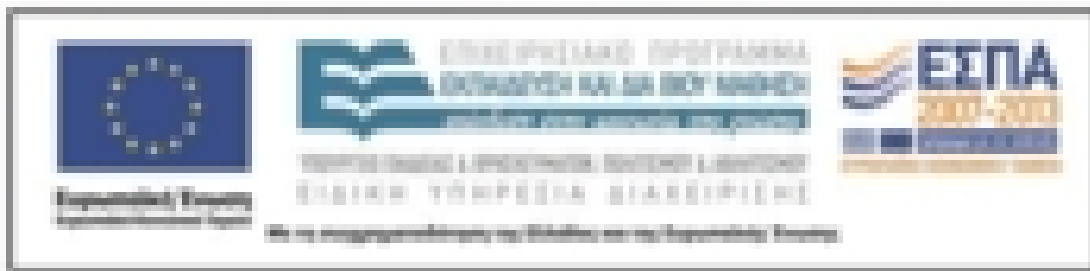
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Τίτλος σεναρίου: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 4^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ–ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ [ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και μεταβείτε στη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και αναζητήστε την έννοια της «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» στα λεξικά.
- Επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://www.google.gr/search?q=δημοκρατία&hl=el&prmd=imvns&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=AYO>.
- Περιηγηθείτε και επεξεργαστείτε τις εικόνες.
- Επιλέξτε κάποιες από αυτές και σχολιάστε τις γράφοντας ένα κείμενο 1-2 παραγράφων με στόχο να προσδιορίσετε την έννοια της «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ».
- Βοηθητικά χρησιμοποιήστε τη διεύθυνση <http://dialogoi.enet.gr/post/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%B%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1-%CE%AF%CF%83%CE%BF%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1> όπου ο αρθρογράφος και οι αναγνώστες του διεξάγουν διάλογο για τα θετικά και τα αρνητικά της δημοκρατίας.

- Και το βίντεο από το YouTube <http://www.youtube.com/watch?v=WP6-uRPh9Go>
- Χρησιμοποιήστε επίσης όσα περισσότερα συνώνυμα και αντώνυμα μπορείτε για να προσδιορίσετε καλύτερα την έννοια.
- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Τίτλος σεναρίου: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 5^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ–ΒΙΑ [ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και μεταβείτε στη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και αναζητήστε την έννοια της «ΒΙΑΣ» στα λεξικά.
- Περιηγηθείτε την ιστοσελίδα με τα γνωμικά και επιλέξτε κάποια που σας αρέσουν: <http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%92%CE%AF%CE%B1>.
- Περιηγηθείτε τη σελίδα με τις εικόνες και επιλέξτε κάποιες που θα θέλατε να σχολιάσετε: http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Violence_in_art.
- Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε ένα κείμενο που υπεραμύνεται της «μη βίας»
http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26928:2-2012-&catid=4:latest-news&Itemid=18
- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ]

Διαθεματικό σενάριο: Ελευθερία και ευθύνη

Ομάδα 6^η: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ: ΕΝΑ ΠΕΙΡΑΜΑ [ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ]

- Ανοίξτε τους υπολογιστές και επισκεφθείτε τη σελίδα: [η-τάξη].
- Βρείτε το Φύλλο Εργασίας που αντιστοιχεί στην ομάδα σας.
- Επισκεφθείτε τη σελίδα της Βικιπαίδεια και διαβάστε για το πείραμα του Τρίτου κύματος:
http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF_%CE%A4%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%BF_%CE%9A%CF%8D%CE%BC%CE%B1#p-search#p-search.
- Μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://www.toddstrasser.com/html/thewave2c.htm> και διαβάστε στο πρωτότυπο την αφήγηση του ίδιου του καθηγητή που εφάρμοσε το πείραμα στους μαθητές του ή τη μετάφραση του κειμένου στην ιστοσελίδα: <http://www.klg.gr/The%20wave.doc>.
- Διαβάστε τις κριτικές για την ταινία «Το κύμα» στη σελίδα της εφ. *Καθημερινή*:
http://trans.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_qsite1_1_10/11/2008_255496.
- Γράψτε ένα σύντομο κείμενο 1-2 παραγράφων με το οποίο θα πληροφορείτε τους συμμαθητές σας για την προϊστορία του πειράματος που οδήγησε στην ταινία «Το κύμα», καθώς και το θέμα που πραγματεύεται. Να λάβετε υπόψη σας ότι όλοι μαζί θα παρακολουθήσουμε την ταινία σε επόμενα μαθήματα και θα περιμένουμε από τη δική σας ομάδα να μας προϊδεάσει σχετικά.

- Συνεργαστείτε για να συμπληρώσετε τη ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε μονάδα αφαιρούμενου δίσκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΑΣ. ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΗ ΣΑΣ ΟΤΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΑΣ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ. ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣΤΕ ΌΛΟΙ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΟΥΝ ΕΠΑΡΚΩΣ ΓΙΑ Ο,ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ Η ΤΑΙΝΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΔΟΥΜΕ.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ] ΚΟΙΝΟ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

Διαθεματικό σενάριο διδασκαλίας: Ελευθερία και ευθύνη, Τάξη Γ΄ Λυκείου

ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

Επιλέξτε μορφή: χειρόγραφη, ηλεκτρονική, λογισμικό παρουσίασης

ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ: 1.

2. 3.

4.

5.

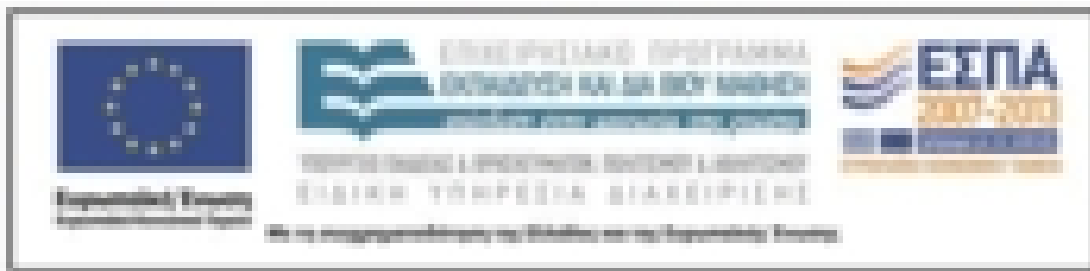
Επεξεργαστήκαμε τα κείμενα (τίτλος, συντάκτης, είδος κειμένου):

1.

2.

Τα κύρια σημεία που εντοπίσαμε (σε συνεχές κείμενο αναφέρετε συνοπτικά τα σημαντικότερα σημεία των κειμένων (ιδέες, θέσεις, απόψεις, γεγονότα κλπ.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η σχέση της (οριστέα έννοια) με την ελευθερία:

.....

.....

.....

.....

.....

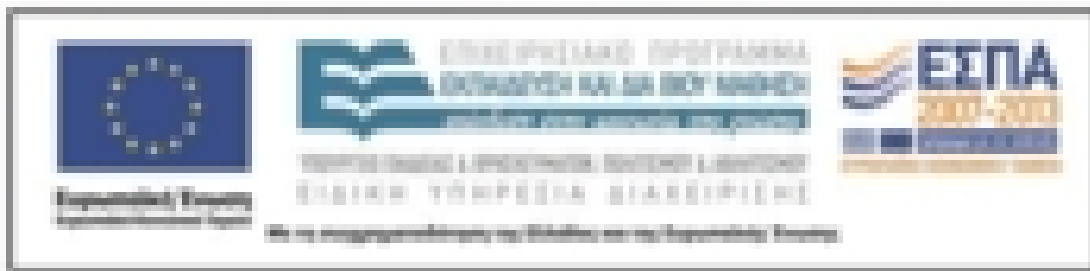
.....

2-3 συνώνυμα της οριστέας έννοιας και 2-3 αντώνυμα:

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ]

(κοινό για όλους τους μαθητές)

Όνοματεπώνυμο:.....

Σημειώστε στα κενά που παρεμβάλλονται και στις δύο στήλες τα χαρακτηριστικά με σύγχρονους όρους (γράψτε τους όρους δυο φορές)

Η ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟΝ «ΕΠΙΤΑΦΙΟ» ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, ΚΕΦ.

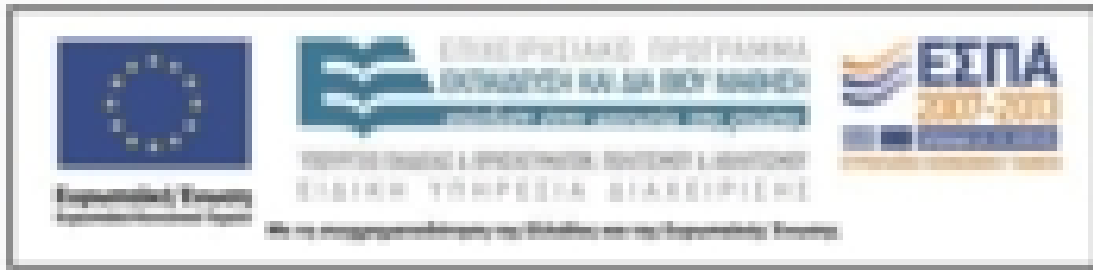
37

νέα ελληνικά (μετάφραση)	αρχαία ελληνικά (πρωτότυπο)
Έχουμε δηλαδή πολίτευμα, το οποίο δεν αντιγράφει τους νόμους άλλων. μáλλον δε εμείς οι ίδιοι είμαστε υπόδειγμα σε μερικούς παρά μιμούμαστε άλλους	Χρώμεθα γάρ πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους
Χαρακτηριστικά του πολιτεύματος: • Και ονομάζεται μεν δημοκρατία, γιατί η διοίκηση είναι στα χέρια των πολλών και όχι των ολίγων • Όλοι έχουν τα ίδια δικαιώματα έναντι δε των νόμων στις ιδιωτικές τους διαφορές,	Χαρακτηριστικά του πολιτεύματος • ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ολίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται • μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον ,

<p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενώ ως προς τη θέση τους στον δημόσιο βίο κάθε ένας, ανάλογα με την επίδοση σε κάποιο τομέα, προτιμάται για ένα από τα δημόσια αξιώματα, και όχι από την πολιτική του παράταξη όσο από την αρετή του, <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • ούτε εξαιτίας της φτώχειας, ενώ έχει την ικανότητα να παράσχει κάποια υπηρεσία στην πατρίδα του, εμποδίζεται από το γεγονός ότι είναι άγνωστος. <p>.....</p>	<p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατά δε την ἀξίωσιν, ως ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκόλυται <p>.....</p>
<p>Αποτελέσματα του πολιτεύματος στις σχέσεις των πολιτών (δημόσια ζωή):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζούμε ελεύθερα, και ως πολίτες στον δημόσιο βίο <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • και ως άτομα στον ιδιωτικό, στις επιδιώξεις μας της καθημερινής ζωής, κατά τις οποίες δεν κοιτάμε ο ένας στον άλλον με καχυποψία, 	<p>Αποτελέσματα του πολιτεύματος στις σχέσεις των πολιτών (δημόσια ζωή):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • καὶ [ἐλευθέρως πολιτεύομεν] ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν

<p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • δεν θυμώνουμε με τον γείτονά μας, όταν κάνει σύμφωνα με την ευχαρίστησή του, ούτε παίρνουμε μια φυσιογνωμία σκυθρωπή, η οποία μπορεί να μην βλάπτει τον άλλο, πάντως όμως είναι δυσάρεστη. <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενώ δε στην ιδιωτική μας ζωή συναναστρεφόμεστε χωρίς να ενοχλεί ο ένας τον άλλον, <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • στην δημόσιά μας ζωή από σεβασμό προ πάντων δεν παραβαίνουμε τους νόμους, υπακούμε σε όσους κάθε φορά έχουν τα αξιώματα και στους νόμους, και περισσότερο σε εκείνους από τους νόμους, που έχουν θεσπιστεί για ωφέλεια των αδικούμενων, και σε άλλους, οι οποίοι αν και άγραφοι, η παράβασή τους φέρνει πανθομολογούμενη ντροπή 	<p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῆ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελία τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσιν
---	--

.....
----------------	----------------

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

[ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ]

**DIE WELLE / THE
WAVE TO KYMA**

Storyline [το πείραμα]

Στα μέσα του 1967 σε ένα γυμνάσιο της Καλιφόρνιας ο δάσκαλος Ron Jones ξεκίνησε ένα πείραμα με τους μαθητές του που του έκαναν την εξής ερώτηση: «Πώς γίνεται ο σκεπτόμενος άνθρωπος να ενστερνιστεί το ναζιστικό κίνημα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;». Το πείραμα αυτό ήταν στην ουσία η δημιουργία μιας κοινότητας μέσα στην τάξη που βασιζόταν στην πειθαρχία και την ομαδική εργασία για κάποιον κοινό σκοπό. Επινόησε χαιρετισμό παρόμοιο με του ναζιστικού κόμματος και περιβραχιόνια ώστε να ξεχωρίζουν τα μέλη του Τρίτου Κύματος εκτός σχολείου, ενέργειες που οι μαθητές δέχτηκαν χωρίς αντίδραση. Μάλιστα η στάση τους ήταν κάθε άλλο παρά αρνητική. Μέσα απ' την πειθαρχία και την κοινότητα δημιουργήθηκε μια κοινωνία της ελίτ, η οποία διευρύνθηκε εκτός τάξης, δεχόμενη μέλη υπό προϋποθέσεις όπως αυτή του συνθηματικού χαιρετισμού. Επίσης καθιερώθηκε ένα «αστυνομικό σώμα» για να προστατεύει τα μέλη από εξωτερικούς κινδύνους. Έτσι οι μαθητές νιώθαν ασφάλεια και αποδοχή όντας μέλη μιας μεγαλύτερης κοινότητας που εργαζόταν για έναν κοινό σκοπό. Οι περιορισμένης

έκτασης διαμαρτυρίες κάποιων γονέων εύκολα κάμφθηκαν από τον καθηγητή Ron Jones, όταν εξήγησε, ότι με την τάξη του στο μάθημα της ιστορίας, μελετούσαν τη συμπεριφορά των Γερμανών. Το πείραμα σταμάτησε από τον ίδιο τον καθηγητή όταν οι μαθητές που συμμετείχαν είχαν πια καταλάβει πόσο εύκολα αποδέχτηκαν ένα φασιστικό μοντέλο οργάνωσης ακόμα και αν ήταν αρχικά αντίθετοι.

Από το πείραμα αυτό είναι εμπνευσμένη η ταινία που θα δούμε

Το πείραμα του καθηγητή Τζόουνς έχει εμπνεύσει νωρίτερα: άλλη μια ταινία του 1981 (το κύμα). Ένα μυθιστόρημα (Το κύμα) που στη Γερμανία προτεινόταν σαν ανάγνωσμα στα σχολεία. Διασκευάστηκε σε θεατρικό έργο και σε μιούζικαλ, ενώ προσέελκυσε το ενδιαφέρον του ψυχολόγου Φίλιπ Ζιμπάρντο, που αρκετά αργότερα διεξήγαγε «Το πείραμα φυλάκισης του Στάνφορντ».

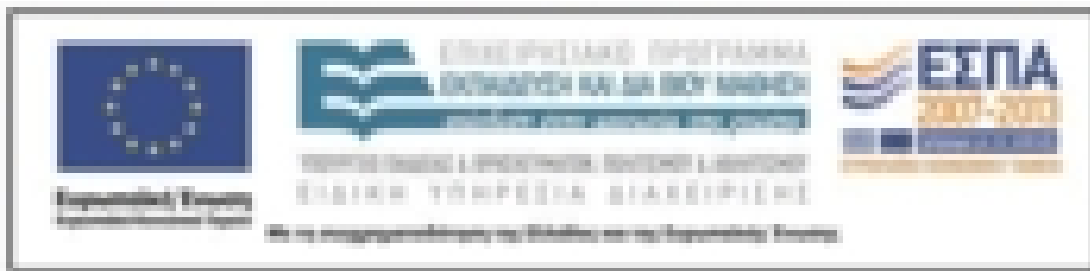
Κριτικές

Με τους μηχανικούς διαλόγους και τον κοφτό βροντερό της ρυθμό το κύμα ψαλιδίζει τη σάρκινη παράσταση του ανθρώπινου παράγοντα και αποστασιοποιείται από τους ήρωες. Ο σκηνοθέτης επιχειρεί να δείξει πόσο ελκυστική είναι η ομοιομορφία και ακόμη πόσο σύμφυτη είναι με τη θεωρητική δομή της εκπαίδευσης.

Lifo

Τολμηρό θεαματικά αλλά αφελές κινηματογραφικά και άσφαιρο ιδεολογικά δράμα το οποίο παρασύρει με τη σκηνοθετική του δεξιότητα μελοδραματικά στημένο, πέφτει στην παγίδα των πιο απλοϊκών συμπερασμάτων και όλων όσων με στόμφο καταγγέλλει.

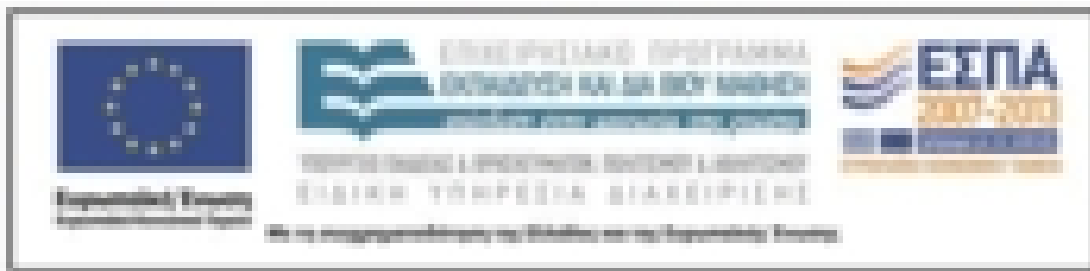
Αθηνόραμα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Να κυκλώσετε τα σωστά κατά τη γνώμη σας

1. Η ταινία βασίστηκε σε ένα πραγματικό πείραμα **Ναι** **Όχι**
2. Η ταινία μου άρεσε: **καθόλου,** **λίγο** **πολύ** **πάρα πολύ**
3. Με εντυπωσίασε:
 - Το θέμα
 - Το τέλος
 - Οι αντιδράσεις των μαθητών
 - Τίποτα
 - Άλλο:
4. Χαρακτηριστικά που δένουν την ομάδα του Κύματος:
 - χαιρετισμός
 - ιδέες
 - οικονομική κατάσταση
 - όνειρα
 - αγάπη
 - πειθαρχία
 - ομοιόμορφη ενδυμασία
 - κοινή δράση

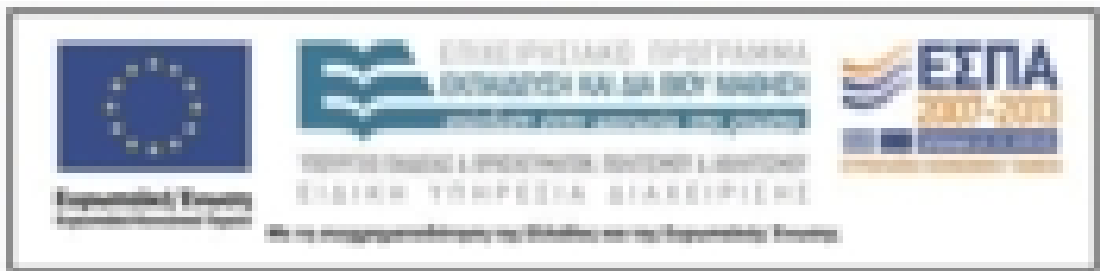
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΟ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

Διαθεματικό σενάριο διδασκαλίας: Ελευθερία και ευθύνη. Τάξη Γ΄ Λυκείου

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Όνοματεπώνυμο:

Α.α.	Όνομα	Θέμα	Περιεχόμενο	Έκφραση	Δομή
			α. β. γ. δ.	α. β. γ. δ.	α. β. γ. δ.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί και ως επιμέρους δραστηριότητες. Έτσι: Α) μία ολοκληρωμένη δραστηριότητα αποτελεί η πρώτη φάση (στο μάθημα της Λογοτεχνίας αλλά και της Γλώσσας, αφού διδάσκεται κείμενο – διάλεξη), όπου αφού διδαχθεί το κείμενο «Ο εγκαταλειμμένος άνθρωπος» οι μαθητές συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας και ερευνούν το θέμα της ελευθερίας ως άσκηση στο σπίτι με κείμενα από το βιβλίο *Θεματικοί Κύκλοι*. Β) επιμέρους ολοκληρωμένη δραστηριότητα αποτελεί και το δίωρο ή τρίωρο στο εργαστήριο πληροφορικής. Οι μαθητές ερευνούν την ελευθερία ομαδικά στις εκφάνσεις της που επιλέγονται (έξι ομάδες ή λιγότερες κατά την επιλογή του διδάσκοντα) και τη συνδέουν με την ευθύνη. Απαραίτητη πάντως κρίνεται σε αυτήν τη δραστηριότητα η παρουσίαση των εργασιών στην τάξη ή με κάποιον άλλο τρόπο, ώστε οι ομάδες να ανταλλάξουν τις πληροφορίες και τις γνώσεις που συγκέντρωσαν. Γ) και η παρακολούθηση της ταινίας όμως μπορεί να λειτουργήσει ως ανεξάρτητη δραστηριότητα, να δοθεί στη συνέχεια στους μαθητές φύλλο εργασίας και έτσι να προκληθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων στην τάξη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

1. Το κείμενο του Σαρτρ «Ο εγκαταλειμμένος άνθρωπος» κινεί το ενδιαφέρον των μαθητών και τους προβληματίζει. Εξετάζοντας το φύλλο εργασίας παρατήρησα ότι πολλοί κύκλωσαν την απάντηση «θα ήθελα να το σκεφτώ περισσότερο».
2. Η πρώτη φάση περιορίστηκε ωστόσο μόνο στο κείμενο του Σαρτρ. Τα παράλληλα κείμενα που περιλάμβανε η πρότασή μου δεν τα δίδαξα, επειδή έπρεπε να χρησιμοποιήσω άλλη μία ώρα που, λόγω των διαφόρων γεγονότων και των ωρών που χάθηκαν, δεν κατέστη δυνατόν να την εξασφαλίσω. Ίσως αφιερώσω σε αυτά αργότερα μία διδακτική ώρα.

3. Για την 6^η φάση επίσης παρατήρησα ότι εκφράστηκαν επιφυλάξεις από τους μαθητές ως προς την αξιολόγηση. Παρόλο που εξήγησα ότι αξιολογούν το κείμενο που ακούνε και όχι τον μαθητή, ωστόσο προβληματίζομαι μήπως είναι προτιμότερο να γράφουν το θέμα μόνο και όχι το όνομα του μαθητή.
4. Και βέβαια είναι καλό να προγραμματίζεται το σενάριο έτσι που να ολοκληρώνεται στο διάστημα δυο το πολύ εβδομάδων.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2012α. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: για διαθεματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ζώνης φιλολογικών μαθημάτων και με άλλα γνωστικά αντικείμενα, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012β. Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012γ. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ*, 208-222. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ματσαγούρας, Η. 2004. Εισήγηση στην ημερίδα ΔΟΕ «Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών - Ευέλικτη Ζώνη» (Ιωάννινα, 17/5/2004).

<http://www.asda.gr/sdpeper/matsakoyras.pdf> [12.11.2012].

ΥΠΕΠΘ. 2006-2007. *Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο ενιαίο λύκειο*: ΟΕΔΒ.

ΥΠΕΠΘ. 2010α. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 1. Γενικό μέρος. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

ΥΠΕΠΘ. 2010β. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος Επιμορφωτικού Υλικού για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών. Ειδικό μέρος. ΠΕ02 Φιλολογοί. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Φρυδάκη, Ε. 2005α. *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας*: Αθήνα: Κριτική.

Φρυδάκη, Ε. 2005β. *Γενική διδακτική Α΄*, Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.